

Dags för körkort?

Ett inledande kompendium om vägmärken och regler i trafiken

INTRODUKTION

I detta kompendium har vi på Fordonsmyndigheten samlat ihop lite information om vilka regler och skyltar som gäller i trafiken. Kompendiet är inte att se som ett komplett dokument med allt vad du behöver veta för att klara ditt inledande teoriprov, utan mera en "kickstart" så du kommer igång med dina studier om trafikens lagar och regler.

Det är för många redan en bekant miljö om man har cyklat i trafiken, skillnaden är att när du börjar köra med ett motorfordon i den miljön så blir det högre krav på vad du ska kunna samt hur du ska agera i alla möjliga olika situationer tillsammans med andra trafikanter.

Som sagt – detta kompendium kommer inte att räcka till för att du helt säkert ska klara av det inledande teoriprovet utan du måste läsa in dig på de förordningar och lagar som finns.

Lycka till med läsandet så ses vi på teoriprovet!

önskar vi på

VÄGMÄRKEN

Här finner du ett urval av de vanligaste vägmärkena du kommer i kontakt med ute i trafiken.

Den moderna trafikmiljön är fylld med vägmärken, vägmärken som du måste ha kunskap om och att hinna se.

Kunskap om vägmärken är viktig, att du vet vad de betyder och förstår sammanhanget så du kan lägga din uppmärksamhet på övriga trafikanter och allt annat som faktiskt händer i trafiken.

Vägmärken sitter där av ett skäl t ex varningsmärket för vägarbete. Det innebär att det är människor ute på vägen – ibland i mitten av vägen – och jobbar för att du ska få en bättre väg att åka på.

De märken som är angivna här är de vanligaste, det finns ett flertal till som du måste känna till.

Många vägmärken kan också ha en tilläggstavla som förstärker ett förbud, eller säger vilka undantag det finns. Det kan också ange vissa tider som vägmärket gäller.

Väjningspliktsmärken

Väjningspliktsmärken är precis vad det låter. De anger om du har väjningsplikt eller också om andra trafikanter har det mot dig t ex huvudledsmärket. Märket sitter där väjningsplikten är och kombineras i vissa fall tillsammans med linjer på vägen.

Väjningspliktsmärket anger att du måste stanna om det är trafik ute på den vägen som du ska ansluta till. Kommer det inga trafikanter behöver du inte stanna.

Stoppliktsmärket anger att du alltid måste stanna innan du åker ut på den anslutande vägen, oavsett om det kommer trafik eller inte. Självklart måste du också väja för de trafikanter som finns ute på den anslutande vägen.

Vid ett övergångsställe har du alltid väjningsplikt mot gående som är ute på eller i närheten av övergångstället. Det är alltid bättre att vara försiktig än att tro att de inte ska gå över.

Huvudledsmärket anger att du åker på en väg där trafikanter på anslutande vägar har väjnings- eller stopplikt mot dig. Kom ihåg att du måste väja för övergångsställen samt uttryckningsfordon.

När huvudleden upphör får du vara vaksam på andra vägmärken som tar över – finns det inte några andra vägmärken gäller högerregeln i korsningarna.

Förbud att mötas-märket anger att du måste släppa mötande trafik – om du inte hinner före mötande trafik med god marginal. Detta märke kombineras ihop med nedanstående märke.

Mötande har väjningsplikts-märket anger att mötande har skyldighet att ge dig företräde om de inte hinner passera området utan att hindra dig.

Varningsmärken

Varningsmärken varnar för olika situationer, de vill helt enkelt påkalla uppmärksamhet från dig. Varningsmärken sitter allt från direkt före faran ända upp till 250 meter före, det är helt beroende på hur omständigheterna är på den aktuella platsen. Symbolen i märket anger vad det är de varnar för.

Varning för avsmalande väg - märket anger att vägen smalnar av – antingen tillfälligt eller för en längre sträcka, det innebär för dig att du kanske måste anpassa din hastighet.

Varnings för övergångsställe - märket anger att det kommer ett övergångsställe som kan vara svårt att se kort efter märket. Det kan också vara ett övergångsställe där det är mycket fotgängare som passerar eller att det är ett olycksdrabbat övergångsställe.

Varning för barn - märket anger att du närmar dig ett ställe där det finns mycket barn, t ex ett dagis, skola, förskola eller liknande.

Varning för cyklister - märket anger att du närmar dig ett område med mycket cyklister, kanske en skola eller en cykelöverfart som trafikeras mycket av cyklister.

Varning för ryttare - märket varnar för att du närmar dig ett område där det ofta finns ryttare till häst t ex en ridskola eller ett område där rid leder korsar din väg.

Varning för vilt - märket varnar som det syns på märket för vilt. Viltet på märket anpassas efter vad det varnas för – som på märket här älg, men kan också varna för rådjur eller andra djur

Varning för vägarbete - märket varnar att du kommer in i ett vägarbete där väghållningspersonal håller på att arbeta på vägen. Tänk på att du troligvis kommer att köra förbi människor som inte är speciellt skyddade.

Varning för mötande - märket anger att du får mötande trafik. Används oftast i samband med att en enkelriktad gata upphör.

Skymd sikt – högerregeln gäller - märket anger precis som det låter. I korsningen gäller högerregeln och sikten kan vara skymd. Det här märket sätts endast upp om det är lätt att tolka situationen fel.

Övrig fara - märket anger att det är en övrig fara. Vad märket varna för anges på en tilläggstavla under själv varningsmärket t ex gående, vägarbete eller något helt annat.

Påbudsmärken

Påbudsmärkena anger hur vi ska köra i olika situationer. Dessa märken är tvingande – vi får inte t ex köra i cirkulation annat än som märket anger. Märket sitter alltid i anslutning till den korsning eller cirkulation som för märket gäller.

Påbjuden Cirkulation – märket anger att här kommer du in i en cirkulationsplats och ska köra enligt de reglerna.

Påbjuden sida – märket anger att du ska köra på höger sida om detta märke. Det finns också ett märke som anger att du ska köra på vänstra sidan – då pekar pilen till vänster.

Påbjuden körriktning – märket anger att i kommande korsning kan du svänga antingen höger eller vänster och ingen annanstans.

Påbjuden körriktning – märket anger att i kommande korsning kan du endast köra rakt fram eller svänga till höger och ingen annanstans.

Förbudsmärken

Förbudmärket anger vad som inte är tillåtet. De gäller från den plats där märket sitter fram tills nästa korsning – om förbudet fortsätter så sitter det en ny skylt efter korsningen. De kan också upphöra tidigare men då anges det med en ”förbud upphör” – märket eller också anges det på en tilläggstavla hur länge förbudet gäller.

Förbjuden färdriktning – märket anger att du inte får passera in på gatan men att det kommer trafik från andra hållet. Märket används i samband med enkelriktade gator.

Förbud mot fordonstrafik – märket anger att det är förbud mot fordon i båda riktningarna, det gäller även cyklister. Märket kan ha en tilläggstavla som anger undantag från förbudet.

Förbud mot motordrivet fordon – märket anger att du inte får passera med ett motordrivet fordon, det gäller inte moped med låg effekt och cyklar.

Hastighetsbegränsning – märket anger högsta tillåtna hastighet på den aktuella vägen. Märket finns i ett flertal olika hastigheter – angiven hastighet gäller. Kom ihåg att det är tillåtet att köra långsammare om det så krävs på grund av t ex snöstorm, sol i ögonen eller någon annat som gör det svårt att framför ditt fordon säkert.

Parkeringsförbud – märket anger att du inte får parkera ditt fordon utan endast stanna kort för avlastning eller pålastning av gods eller passagerare.

Stoppförbud – märket anger att du inte får stanna överhuvudtaget, inte ens för att släppa av en kompis. Du får stanna om trafiken kräver det t ex vid köer eller liknande.

Slut på hastighetsbegränsning – märket anger att här slutar den aktuella hastighetsbegränsningen. Detta märke kan sitta på vänster sida av körbanan. Om den aktuella hastighetsbegränsningen förändras på grund av en annan hastighetsskylt är det den som gäller.

Hastighetsbegränsnings zon – märket anger att hastighetsbegränsningen gäller inom ett helt område – oavsett om du svänger av den aktuella vägen tills du passerar ett upphörandemärke eller en annan hastighetsskylt.

Anvisningsmärken

Anvisningsmärken talar om för dig vad som gäller på en speciellt plats eller en vägsträcka. Några av dem har upphörande märken och vissa inte, t ex återvändsgrändsmärket har inget sådant. Det kan också vara speciella regler som gäller när du passerar ett anvisningsmärket t ex Gårdsgatamärket.

Enkelriktad trafik – märket anger att det endast tillåtet att köra i pilens riktning och att det inte finns någon mötande trafik.

Återvändsgränd – märket anger att du både får och kan köra in men vägen tar slut.

Gårdsgata – märket anger att du kommer in på en gårdsgata. Här är det låg fart som gäller - gångfart, högerregeln mot andra fordon, du väjer alltid för alla fotgängare och cyklister och att du får inte använda gatan för genomfart. Du får också bara parkera på anvisade platser och du har alltid väjningsplikt – oavsett om det är en skylt eller inte – när du lämnar gårdsgatan.

Gårdsgata upphör – märket anger att här upphör gårdsgatan och den vanliga vägen tar vid. Vad som är viktigt att komma ihåg är att ut från gårdsgata så har du utfartsregeln. Du ska väja för all trafik – inklusive fotgängare och cyklister – när du ska lämna gårdsgatan men det måste du komma ihåg – det finns inte någon väjningspliktsskylt.

Tätort – märket anger att du närmar dig en tätort. Märket anger också att hastigheten är 50 km/h om inte vägmärke anger annat vid eller efter märket.

Tätort upphör – märket anger att du lämnar tätorten. Märket anger också att hastighetsbegränsningen blir 70 km/h om inte vägmärke anger annat vid eller efter märket.

Trafikljussignaler

Trafikljussignaler finns i två grundversioner. En som är helt rund och en som har en pil. Den som är helt rund innebär att om du t ex svänger höger vid grönt så måste du väja för eventuella fotgängare som har grönt samtidigt som dig. Svänger du vänster så måste du väja för mötande trafik samt fotgängare som har grönt samtidigt som dig.

Har du ett trafikljus med pil innebär det att det är endast du som har grönt ljus. Oavsett om du svänger höger eller vänster så har ingen annan trafikant grönt som du ska väja för, kom ihåg bara att titta och se dig för så att ingen går, cyklar eller kör mot rött.

Trafikljussignal som lyser rött innebär att du måste vänta tills det blir grönt. Kan du anpassa dig utan att stanna tills det blir grönt så är det tillåtet

Trafikljussignal som lyser både rött och gult är på väg att slå om till grönt – gör dig beredd på att köra iväg.

Trafiksignal som lyser grönt anger att du får köra – kom ihåg att väja om det kommer trafikanter som du måste väja för.

Trafiksignal som lyser gult är på väg att slå om till rött. Det gula ljuset innebär egentligen att du måste stanna men hinner du inte på ett säkert sätt får du passera signalen och fortsätta din färd.

Trafiksignal som blinkar gul eller är helt svart är ur funktion, då gäller skyltar som finns vid trafiksignalkorsningen och i sista hand grundregler.

REGLER

Här finns de vanligaste reglerna som du kommer i kontakt med i början, naturligtvis finns det en och annan regel till men här är de vanligaste som du måste känna till.

Det är också viktigt att komma ihåg att regler är till för att följas men det är inte ovanligt att trafikanter gör fel i trafiken så du måste vara beredd på att hjälpa till att reda upp andra trafikanters misstag.

Det finns också situationer i trafiken där man kan sätta regler åt sidan för att trafiken ska flyta smidigare, men det kan din handledare/trafiklärare berätta mera om.

Grundregeln är ett samlingsnamn för två olika regler, höger- och svängningsregeln. Båda samverkar med varandra när du svänger till vänster men inte vid högersväng. De förklaras ingående här nedan.

Högerregel

Högerregeln är den mest grundläggande regeln i korsningar. Den anger att om det inte finns någon polis, trafiksignal eller vägmärke som ger någon annan anvisning så ska du stanna för trafik som kommer på en anslutande väg från höger. Det gäller även cyklister och mopeder.

Svängningsregel

Svängningsregeln gäller när du i en korsning svänger till vänster och därmed korsar mötande trafiks körfält. Genom att du kör över deras körfält har du väjningsplikt mot dem och får inte hindra och störa i onödan. Kom ihåg att vid vänstersväng så kan det också vara att du måste väja för fordon från höger, mötande samt eventuella fotgängare och cyklister så se till att du har en bra överblick på alla andra trafikanter.

Övergångställesregel

Reglerna för övergångsställe anger att om det är någon ute på övergångsstället eller är i närheten av det och det finns en möjlighet att de tänker gå över måste du ge dem företräde. Du behöver inte stanna helt men se till att du har marginaler fram till övergångsstället och de personer som befinner sig på det – gärna minst en fordonslängd emellan er.

Bussregel

Bussregeln anger att om du närmar dig en busshållplats där det står en buss i linjetrafik. Om bussen sätter på blinkers och vill åka så har du väjningsplikt mot den. Detta gäller endast om hastighetsbegränsningen är 50 km/h eller lägre. Om bussen börjar blinka när du har börjat passera den stannar du inte utan fortsätter din färd men var vaksam och se till att chauffören av bussen har sett att du kommer.

Utfartsregel

Utfartsregeln gäller ut när du ska ut på en väg efter att ha varit på en parkeringsplats, bensinstation, din egen tomt eller något som inte är en väg. Den går ut på att du har väjningsplikt mot alla trafikanter som är ute på vägen som du ska ut på. Väjningsplikten anges oftast inte med en skylt så det här måste du veta.

Gruppering

Grupperingsreglerna i trafiken på Åland är att i huvudsak ska du vara på den högra delen av ditt körfält. Det gäller när du kör såväl rakt som höger – viktigt att komma ihåg är att du fortfarande ska ha lite marginaler kvar till kanten, t ex trottoarkanter och kantlinjer.

Vid vänstersväng i korsning grupperar du dig närmare mittlinjen – men inte för nära, du ska fortfarande ha marginal till mötande fordon.

Kommer du fram till ett grupperingsområde med flera olika körfält, beroende på vart du ska väljer du det körfält som passar din fortsatta färd. Tänk på att skyltar och pilar målade på asfalten är tvingande – du måste följa dem.

ÖVRIGT

Trafiken är en dynamisk miljö där omständigheterna ständigt förändras, bilar åker hit och dit, lastbilar och bussar finns, mopeder är det gott om och även oskyddade trafikanter som cyklister och fotgängare – alla måste du hålla koll på när du kör ditt fordon i trafiken. Barn, äldre och funktionshindrade måste du alltid visa särskilt stor hänsyn mot oavsett regler och vägmärken.

Det är också viktigt att hålla avstånd till andra trafikanter, att inte åka för nära parkerade bilar, cyklar, mopeder och andra. Du ska hela tiden ha tillräckliga marginaler att kunna stanna eller väja undan om något skulle hända, oavsett om du kör i stadstrafik eller på landsvägen – liten som stor.

Det finns naturligtvis mycket mera än det här som du måste kunna för att klara dig bra där ute i trafiken. Det finns en hel del regler om parkering, till exempel att du inte får parkera närmare en korsning än 5 meter, regler om ditt fordon, till exempel hur många passagerare du får ta?, hur du ska göra i samband med köer, olyckor med mera så det är viktigt att du verkligen läser allt som finns.